

TÜRKİYE EKONOMİSİNİN KIRILGAN YAPISI

Emek Aslı Cinel¹

Özet

Türkiye'nin küresel dalgalanmalardan en çok etkilenen ülkelerden biri olması nedeniyle en önemli gündemini ekonomi oluşturmaktadır. 2000'li yıllarda yaşanan küresel krizlerin etkisiyle daralan Türkiye ekonomisi, takip eden yıllarda iyileşme sürecine girse de genel olarak olası dış şoklara karşı kırılgan yapısını sürdürmektedir. Türkiye ekonomisinin bu kırılgan yapısının temel nedenini aslında 24 Ocak 1980 kararlarıyla birlikte uygulamaya geçirilen yapısal uyum politikaları oluşturmaktadır. Yapısal uyum politikaları ile Türkiye ekonomisinde dışa dönük ve ihracata dayalı sanayileşme stratejileri uygulanmış böylece ithal ikameci politikalarla dış ticaret baskı altına alınmıştır.

Bu çalışmada amaç Türkiye ekonomisi üzerine genel bir değerlendirmede bulunmak, ekonominin kırılgan yapısının altında yatan nedenleri araştırmak, ortaya koymak ve Türkiye ekonomisinin uzun vadeli ekonomik performansının istikrarlı bir yapıya kavuşmasını sağlamak için önerilerde bulunmaktır.

Anahtar Sözcükler:

Türkiye Ekonomisi, İthalat, İhracat, İstikrar, Kriz.

1 Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, İİBF Fakültesi, İktisat Bölümü, emekasli@yahoo.com.

Abstract

Because Turkey is one of the countries which are most affected by global fluctuations, economy is the most important agendum of Turkey. Shrank with the effect of the global crises which were experienced in 2000s, Turkish economy maintains its fragile structure against the potential external shocks in general terms even though it proceeded with enhancement in the following years. The main reason for such fragile structure of Turkish economy is in fact the structural adjustment policies which were implemented upon the decision on January 24, 1980. Along with the structural adjustment policies, external and export based industrialization strategies were applied in Turkish economy and thus foreign trade was suppressed through import substitution policies.

The purpose of this study is to make a general assessment on the Turkish economy, research, present the reasons underlying the fragile structure of the economy, and make suggestions to make the long term economic performance of the Turkish economy reach a consistent structure.

Keywords:

Turkish Economy, Import, Export, Stability, Crisis.

Giriş

Son yıllarda ekonomi Türkiye'nin en önemli gündemini oluşturmaktadır. Türkiye ekonomisi temel dengelerini 1990'lı yılların başından itibaren kaybetmiş görünmekte ve giderek şiddetlenen bir bunalım süreci yaşamaktadır. Bu sürecin en belirgin özellikleri büyüme ve daralma aralıklarının giderek sıklaşması olarak belirlenmektedir. Ekonomide süreklilik kazanan istikrarsızlık sadece son yıllarda uygulanmakta olan yanlış politikaların sonucu değil, 1980'den bu yana uygulanan denetimsiz uygulamaların sonucudur.

1980 yılı Türkiye ve dünya açısından önemli yapısal dönüşümlerin meydana geldiği bir yıl olmuştur. Küreselleşmenin hızla yankı bulduğu bu dönemde tıpkı diğer dünya ülkeleri gibi Türkiye de ekonomisini dışa dönük sanayileşme politikalarına yönlendirmiş olup bu süreç günümüze kadar süregelmıştır. 1980 öncesi Türkiye ekonomisi kapalı ve ithal ikameci sanayileşme modelinden sonra 1980 sonrası serbest piyasa ekonomisine geçiş yapmış ve IMF (uluslararası para fonu) destekli bir istikrar programı uygulanması amaçlanmıştır. Bu süreçte büyüme hızının azalması ve büyüme hızının oldukça dalgalı bir eğilim içerisinde olduğu gözlenmiştir.

Türkiye ekonomisinde genel olarak oluşan bu durum ve ortaya çıkan krizler, etkilerini ekonominin reel kesiminde göstermiş olup üretimin azalması, yeterli istihdamın sağlanamaması, tasarrufların azalması ile sonuçlanmıştır. Özellikle 1980'lerden sonra, küreselleşme ve teknolojik ilerleme nedeniyle artmaya başlayan işsizlik, gelir dağılımı adaletsizliği ve yatırım yetersizliği oluşmuştur.

Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye ekonomisinin genel yapısını incelemek, ekonomide mevcut olan sorunları ve bu sorunların nedenlerini ortaya koymak, sorunlara yönelik uygulanan politikaları tartışmak, Türkiye ekonomisinin daha iyi bir yapıya kavuşması için hangi istihdam politikalarının daha uygun olacağını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda çalışmada öncelikli olarak, Türkiye ekonomisinin yapısı ortaya konulmaktadır. Daha sonra, 1980 yılından günümüze kadar Türkiye'de uygulanan politikalar incelenerek bu politikaların ne derece etkin olabildikleri tartışılmaktadır. Son kısımda ise genel bir değerlendirme yapılmakta ve çalışma, önerilerin sunulması ile sona ermektedir.

1) Türkiye Ekonomisinin Yapısı

Türkiye, 1980 öncesi dönemde ithal ikamesine dayalı bir ekonomi politikası izlemiş ve iç talebin karşılanması için, öncelikle ithal edilen malların ülke içinde üretilmesi amaçlanmıştır. Yeni kurulan sanayi dalları, uzun süre boyunca gümrük ve diğer vergilerle korunmuştur. Ekonomide köklü dönüşümleri amaçlayan geniş kapsamlı İstikrar Programı 1980'li yılların başında hazırlanmış ve 24 Ocak 1980 tarihinde yürürlüğe konmuştur. Böylece, ithal ikameci sanayileşme stratejisi terk edilmiş, ihracata ağırlık ve öncelik veren bir sanayileşme modeli benimsenmiştir. Bu anlamda 24 Ocak 1980 kararları Türkiye ekonomisine getirdiği yenilikler ve açılımlarla ülkemiz ekonomisinin kırılma noktasını oluşturmaktadır. Bu kararlardan sonra Türkiye'nin ekonomi anlayışı değişerek piyasa ekonomisiyle buluşmuştur.

1980'li yılların ortalarından itibaren, Türkiye'de arz yanlı ekonomi politikaları uygulanmıştır. Özel sektörün canlandırılması amacıyla yapılan vergi indirimleri nedeniyle devletin vergi kaybı yurtiçi ve yurtdışı piyasalardan karşılanmaya çalışılmış ve ülkede borç yönetimi politikası önem kazanmıştır. Özellikle 1985 yılından sonra Türk finans sektöründe yaşanan hızlı gelişmeler, yeni finansal araçların piyasalara arzı ve halka yüksek getiri sağlaması borç yönetimi politikasının yerleşmesini sağlamış ve Mayıs 1985'ten itibaren haftalık ihalelerle Devlet İç Borçlanma Senetleri satılmaya başlanmıştır (Parasız, 1995:152).

Türkiye'de 1980'li yıllardan itibaren devlet borçlanmasına dayalı kamu finansman modelinin oluşturduğu iç ve dış borç faiz ve anapara geri ödeme yükümlülükleri artmıştır (Kirmanoğlu ve Arıkboğa, 2003:463,464). Bu durum 1990'lı yılların başından itibaren kamu mali disiplindeki aşırı bozulmanın ekonomide reel faizleri arttırıcı yöndeki etkileri ile kamu borç stokunun yükselmesine neden olmuştur (Erdem, 2001:15). 1990'lı yılların dış kaynakla beslenen tüketime dayalı ekonomik büyüme modelleri, yalnızca yabancı sermaye yatırımlarını değil, yerli sabit sermaye yatırımlarını da caydırmış, yüksek faiz gelirleri reel ekonominin yıpranmasına neden olmuştur (Şahinöz, 2002:44). 1994 yılı ekonomik istikrar programı bu yapıyı ortadan kaldırmak için hazırlandıysa da başarılı olamamış ve krizle karşı karşıya gelinmiştir (İyibozkurt, 2001:289).

1994 Krizinde, kamu borçlanma gereğinin büyüdüğü bir aşamada faizlerin düşürülmesi, Türk lirasından kaçışı ve dövize hücumu başlatmış ve böylece Türk lirası, yabancı paralar karşısında büyük değerler kaybetmiştir. Döviz kurlarındaki yükselmeler karşısında geri dönmeyen krediler nedeniyle batık krediler yükselmiş, ithalata dayalı işlem yapan ve döviz cinsinden yükümlülükleri bulunan şirketlerin birçoğu iflas etmiştir (Alp, 2001:679). Sonuçta krizle birlikte; döviz fiyatları artmış, faiz oranları çok yüksek boyutlara ulaşmış, beklenti faktörü değişik sebeplerden olumsuz etkilenmiş ve kısa vadeli sermaye giriş-çıkışları ekonominin dengelerini bozmuştur (Sadıklar, 2001:37).

1997 yılında Türkiye'de dış borç, dış açık ve cari açık artmıştır. Özel sektöre açılan kredilerdeki hızlı artış ve özel sektörün bankalara olan borçlarının artması, reel anlamda ulusal para birimlerinin aşırı değerlenmesi ile cari işlemler açığının yükselmesine yol açmıştır. Hızlanan sermaye çıkışı ise yüksek oranlı devalüasyonlara ve hisse senedi fiyatlarının dibe vurmasına yol açmıştır. Tayland'da başlayan kriz benzer ekonomik görünüm oluşturan Türkiye'de de ekonomiye ilişkin güvensizliği beraberinde getirmiş ve ülkemizde de kriz yaşanmıştır.

Türkiye 2000 yılında IMF ve dünya bankasının desteğini alarak enflasyonu düşürmek için gerekli olan politikaları uygulamaktaydı. Aşırı değerli TL, yüksek cari açık/gsmh oranı, enflasyonun faiz oranı kadar hızlı düşmemesi, yerli paradan kaçış ve devalüasyon Türkiye ekonomisinin yapısal sorunlarını oluşturmaktaydı. Bu sorunların üstesinden gelinmeden kalıcı büyüme ve istikrarın sağlanması, enflasyonist süreçten çıkılması imkansızdı. 2001 krizi sonrası uygulanan yeni istikrar politikaları ekonomide düzelmeye sağlamış, iç ve dış etkenlere karşın daha uzun süreli ekonomik büyüme oranları elde edilmiştir. Örneğin, uygulamaya

konulan ve “acil eylem planı” ile başlayıp mali politikalarla devam eden istikrar programları sonucunda 2002-2007 arasında kesintisiz bir büyüme dönemi yaşanmış, enflasyon ve bütçe açıkları önemli oranda azalmıştır. Ancak, bu gerçek ekonominin genelinde ortaya çıkan ve başta tarım ve sanayi olmak üzere çeşitli sektörlerde gözlenen üretim kayıplarını, % 10 etrafında yerleşen işsizlik oranlarını, artan dışa bağımlılığı ve borç yükünü ortadan kaldırmamıştır (Yüceol, 2014:1).

2008 yılında yoğun bir şekilde varlığını hissettiren küresel krizin etkisiyle küçülen Türkiye ekonomisi, sonraki yıllarda belirli bir toparlanma sürecine girse de genel olarak kırılgan ve dış şoklara açık yapısını sürdürmüştür. Türkiye ekonomisinde genel olarak ortaya çıkan bu durum ve yaşanan ekonomik krizler, gerçek etkisini reel ekonomide göstermiş, üretim dinamikleri zayıflamış, yeterince istihdam yaratılamamış, tasarruf oranları düşmüş ve gelir dağılımı dengesizlikleri artarak 2014 yılına gelinmiştir (Yüceol, 2014:1).

2000’li yıllardan günümüze kadar Türkiye ekonomisinde göze çarpan temel ekonomik sorunlar; yüksek enflasyon oranı, yüksek cari açık, dış ticaret açığı, ödemeler dengesi, düşük tasarruf oranları, fiyat değişimleri ile ilgili ve geleceğe yönelik belirsizlik, mali sektördeki dengelerin yüksek enflasyon nedeniyle bozulması, borçlanmaya bağlı büyüme artışı, denetimi olmayan rekabet, kredi talebindeki ani ve hızlı artışlar, TL değerindeki değişiklikler, döviz piyasalarındaki istikrarsızlık, yüksek işsizlik oranları ve bankacılık kesimindeki sorunlar olarak gözlenmektedir.

2) 1980 Yılından Günümüze Kadar Türkiye’de Uygulanan Ekonomi Politikaları

1970’li yılların sonunda Türkiye bir kez daha ödemeler dengesi krizine girince 1980 yılında 24 Ocak kararlarını almak zorunda kalınmış ve ağır bir devalüasyondan sonra ekonomiye yeniden şekil verilmiştir. Ardından yeniden liberal politikalara dönüş dönemi başlamıştır. Bu dönemde Türkiye kambiyo denetimlerini hafifletmiş, sabit kur rejiminden müdahaleli dalgalı kur rejimine geçilmiş, fiyat denetimlerini piyasaya terk etmiş, KİT’lerin (kamu iktisadi teşebbüsleri) görev zararlarını azaltmaya başlamıştır. Giderek artan kamu harcamaları vergi gelirleriyle karşılanamaz hale gelince 1980’lerin ortasından itibaren kamu borçlanması hızla artırılmış, borçlanma neredeyse asıl finansman aracı haline gelmiştir. Bütçe açıklarının hızla artması, enflasyonu, enflasyonun artması faizleri ve hepsi birden kamu borçlanmasını artıran bir kısır döngü makinesi haline gelmiştir. 1990’lı yıllar Türk kamu maliyesinin belki de en sorunlu yılları olmuştur. 1994 yılında derin bir ekonomik krize giren Türkiye bir kez daha IMF desteğiyle krizden çıkmayı başarmış ama bu krizin ekonomiye maliyeti çok ağır olmuştur (Eğilmez, 2012a:1).

1990’larda yaşanan olumsuzluklar ve yapılan ekonomi politikası hataları Türkiye’yi 2000’lerin başında bir kez daha ekonomik kriz aşamasına getirmiştir. 2001 yılında yaşanan kriz, Türkiye’nin şimdiye kadar yaşadığı en büyük kriz olmuştur. Kriz, mali kesimden çıkmış görünse de asıl olarak kamu kesiminin açıkları ve borçlanmasından kaynaklanmıştır. 2001 krizi sonrasında büyük miktarda IMF desteği alan Türkiye yeni bir döneme girmiş ve özel

kesim ağırlıklı ekonomi politikası izlemeye başlamıştır. Dönemin politika özellikleri, dalgalı kur rejimi, KİT'lerin özelleştirilmesi ya da üretimdeki ağırlığının kaldırılması, kararların piyasaya terk edilmesi olarak özetlenebilmektedir (Eğilmez, 2012a:2).

Merkez Bankası, 1996 ve 1997 yıllarında para programları uygulamaya koymuştur. Ancak, bu yıllarda konsolide devlet bütçesinde büyük miktarda açık olması nedeniyle para programları fiyat istikrarının sağlanmasını yani enflasyonun kontrol altına alınmasını para politikasının amacı olarak alamamıştır. Diğer bir ifade ile para politikası Merkez Bankası tarafından 1996 ve 1997 yıllarında enflasyonu kontrol altına almak için kullanılamamıştır. Merkez Bankası kısa vadeli faiz hadlerini ve döviz kurunu istikrarlı tutmaya çalışmıştır. Bütçe açıklarının belirli ölçüde Merkez Bankası kaynaklarından finanse edilmesi nedeniyle para arzı hızla artmış ve bunun sonucunda enflasyon oranı yükselmiştir (Morgil, 1999,157).

Türkiye'de 1998 yılında maliye ve para politikalarında önemli değişiklik olmuştur. 1998 yılı başında hükümet üç yıllık bir istikrar programını uygulamaya koyarak, enflasyonu kontrol altına almaya karar vermiştir. Bu çerçevede daraltıcı para ve maliye politikaları uygulanmaya başlanmıştır. Uygulanan daraltıcı para ve maliye politikaları kaçınılmaz olarak ekonomide bir yavaşlamaya neden olmuştur. Diğer taraftan, global ekonomik krizin Türk ekonomisine yansması ile ekonomideki yavaşlama giderek durgunluğa dönüşmüş ve 1999 yılının ilk yarısında üretimde önemli gerileme olmuştur (Morgil, 1999,157).

2010 yılından sonra Türkiye'de uygulanan maliye politikası ve makro ihtiyati politikalar dışındaki politikalarda (para politikası, yapısal reformlar, dış politika, sosyal politikalar) başarısız olunmuştur. Türkiye ekonomisinde yıllardır bir taraftan durgunluğun diğer taraftan yüksek enflasyonun yarattığı sıkıntılar yaşanmaktadır. Dolayısıyla uygulanan ekonomi politikaları yetersiz kalmaktadır. Ekonominin ihtiyaç duyduğu yapısal düzenlemeler bir türlü hayata geçirilememiştir.

Bugün Türk ekonomisinde üretim ve istihdamın düşmesi ve dolayısıyla işsizliğin artması temel sorun olarak ortadadır. Ekonominin kırılgan bir yapıda olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle, Türkiye'de ekonominin kırılgan yapısının altında yatan nedenleri ve uygulanması gereken makroekonomi politikalarını incelememiz faydalı olacaktır.

3) Türkiye Ekonomisindeki Kırılgan Yapının Nedenleri ve Uygulanması Gerekli Ekonomik Politikalar

Türkiye ekonomisinin bugünkü temel ekonomik sorunları daha önce de söz edildiği gibi düşük büyüme oranı, yüksek cari açık, yüksek bütçe açığı, yüksek enflasyon, yüksek oranlı dış finansman ihtiyacı olarak kısaca özetlenebilir.

Türkiye dünyanın en kırılgan beş ekonomisi arasında yer almaktadır. Ülke kırılganlık düzeyi tespit edilirken o ülkenin büyüme rakamına, faiz oranlarına, enflasyonuna, cari açığına, bütçe açığına ve para değerindeki değişime bakılarak değerlendirme yapılmaktadır.

Dış yatırımcılar ülkenin riskine göre o ülkeye yatırım yapmaktadırlar. Risk ölçüleri bakımından Türkiye, cari açığının (döviz açığının) büyüklüğü ve döviz fiyatındaki hızlı değişim nedeniyle kırılgan ülkelerin başında gelmektedir (Uras, 2014).

Büyümenin olmazsa olmazı üretimdir. Ancak Türkiye üretim için gerekli şartları sağlayamamıştır. Üretim için gerekli olan şartlar sırasıyla; enflasyon oranını düşürmek ve ekonomide istikrarı sağlamak, üretimin yapısını, ithalatı azaltacak, ihracatı artıracak bir yapıya dönüştürmek, ekonomiyi ithalat bağımlılığından kurtarmak, içeride tasarruf oranlarını artıracak politikalar uygulamak, ülkemizde yıllardır kronikleşmiş bir sorun olan dış ticaret açığını ve cari açığı büyütmemek, dış kredileri tüketim ve ithalat için değil, üretim kapasitesini artırmak için kullanmak, tüketim ve ithalat amaçlı olarak dış borcu büyütmemektir. Ülkemizde ihracat yapılarak kazanılan dövizden daha fazlası ile ithalat yapılmaktadır. İthalat için harcanılan döviz ile ihracat geliri arasındaki fark olan dış ticaret açığı rakamı giderek büyümektedir. Toplam olağan döviz gelirleri ile toplam olağan döviz giderleri arasındaki fark döviz açığını, cari açığı oluşturmaktadır (Uras, 2014).

Ülkelerin izledikleri dış politika ekonomileri üzerindeki en etkili faktörlerden biridir. Bir ülkenin dış ticaretini artırabilmesi ve yatırım çekebilmesi izlediği dış politikayla doğrudan ilgilidir. 1980 yılında ihracata dayalı büyüme modelini benimseyen Türkiye, bu tarihten itibaren, bazı dönemlerde kesintiye uğrasa da, sürekli dışa açılma adına birbirini takip eden hamleler yapmış ve dış ekonomik ilişkilerini geliştirmeyi en büyük önceliklerinden biri haline getirmiştir. Diğer taraftan Türkiye zengin doğal kaynaklara sahip olmayan ve tasarruf oranları düşük bir ülkedir. Bu tür ülkelerin kalkınması için ihtiyaç duyulan temel iki politikadan birincisi tasarrufların artırılarak yatırıma kanalize edilmesidir. Ülkemizde mevcut olan tüketime dayalı büyüme sürekli cari açığın artmasına bu da dışarıdan alınan borçların faizinin yükselmesine ve üretimin daha da zor hale gelmesine yol açmaktadır. İç tasarrufun yetersiz kaldığı Türkiye’de dış finansman ihtiyacının artmış olması ülkemizin kırılgan ekonomilerin başında yer almasına yol açmaktadır.

Diğer önemli husus ülkede yatırımın artırılmasının önündeki engellerin kaldırılmasıdır. Dışarıdan gelen yatırımların artması ve ülkenin büyümesini teşvik edecek noktaya ulaşması ise ancak ülkedeki istikrar ve öngörülebilirliğin hâkim olmasıyla mümkündür. Ancak Türkiye yabancı yatırımcının ilgisini çeken bir ülke olmaktan büyük ölçüde çıkmıştır. Bu da ülkedeki yatırım seviyesinin yükselmesini büyük ölçüde engellemektedir.

Küresel dalgalanmalar Türkiye gibi ekonomisi güçlü olmayan ülkeleri oldukça yüksek düzeyde etkilemektedir. TL dolar karşısında dünya ülkelerine göre oldukça yüksek düzeyde değer kaybetmektedir. Türkiye ekonomisinin uzun vadeli ekonomik performansı iyi görünmemektedir. Küresel ekonomik dengelerin değiştiği bir ortamda bu değişimden en çok etkilenecek ve avantaj elde edebilecek ülkelerden birisi de Türkiye’dir. Doğru temeller üzerine oturursa ve mevcut sıcak paraya dayalı büyüme modeli aşamalı olarak terk edilirse, Türkiye ekonomisinin mevcut potansiyellerle çok daha üst düzey bir ekonomik performans gerçekleştirmesi sürpriz değildir. Üretimi destekleyici kamu harcamaları, doğru eğitim ve

sağlık politikaları beşeri sermayenin ve var olan kaynakların etkin kullanımını, dolayısıyla yüksek düzeyde bir ekonomik performansı ortaya koyabilir (Yüceol, 2014: 5).

Türkiye, artış hızı yavaşlasa da nüfusu artan ve aşırı-plansız kentleşme olgusu ile karşılaşan bir ülke olduğu için sosyo-ekonomik açıdan önemli kararlar alma ya da geleceğe yönelik stratejik önlemler almak zorundadır. Bu yapı içerisinde üretime daha fazla önem verilmesi, istihdam üzerindeki vergi yüklerinin azaltılması, tarımdaki çözümlenin kontrol altına alınması, kaynakların sadece inşaat sektörüne aktarılmaması, teknolojiyi içselleştiren ve katma değeri yüksek ürünler doğrultusunda uzmanlaşma çabasına odaklanılması gerekmektedir. Aksi takdirde ne %10'larda kemikleşen işsizlik oranı ile (gerçekte bu oran çok daha yüksektir) ne de gelir dağılımı dengesizliği ve yoksulluk ile mücadelede başarılı olunması, toplumun bütününün daha fazla refah, hukuk, adalet ve demokrasi taleplerinin karşılanması mümkün görünmemektedir (Yüceol, 2014: 6).

Türkiye'nin bugünkü ekonomik tablosuna bakıldığında artık kısa vadeli ve günü kurtarıcı çözümlerin yeterli olmadığı gözlenmektedir. Türkiye'de yapısal reformların hızla uygulanmaya başlanması gerekmektedir. Türkiye'nin son on yılda, 2001 krizi sonrası zorunlu olarak yaptığı bankacılık reformu dışında ciddi yapısal reform yapmadığı gözlenmektedir. Türkiye'nin ihtiyacı olan ekonomik yapısal reformların en önemlileri şu şekilde sıralanabilir; Büyümenin ithalata bağımlı yapıdan kurtarılması ve cari açığın düşürülmesi. Bunun iki yolu olabilir: İç tasarrufları artırmak veya üretimin ithalata dayalı yapısını yerli girdilere yöneltmek. Her ikisi de zaman alıcı önlemleri gerektirse de tıpkı deprem önlemi gibi mutlaka yapılması gereken şeylerdir. Eğer bu iki önlem alınıp da yapısal reform yapılamıyorsa o zaman tek çare büyüme hızını potansiyel büyüme düzeyi olan yüzde 5'lere düşürmektir. Vergi sisteminin dolaylı vergilere dayalı olmaktan çıkarılıp dolaysız vergilere ağırlık veren bir yapıya dönüştürülmesi gerekmektedir. Bu değişiklik öncelikle adil bir vergilemenin yerleştirilebilmesi için gereklidir. Çünkü dolaylı vergiler düşük gelirliden oransal olarak daha yüksek vergi alınmasına yol açmaktadır. Değişikliğin yapılması ayrıca ithalata bağımlı vergi geliri artışlarından uzaklaşmamızı sağlayacağı için önemlidir. Bir başka yararı da kayıt dışılığı önleminde görülecektir. Diğer taraftan enerji faturasının azaltılması için gerekli tasarruf önlemlerinin alınması gerekmektedir. Ülkemizde enerji dışarıdan ithal edildiği için cari açığa olumsuz katkı yapan bu ithalat kalemini azaltıcı önlemleri almamız gerekmektedir (Eğilmez, 2012b).

Türkiye'de acil olarak uygulanması gerekli olan daha birçok yapısal reform bulunmaktadır. Türkiye'nin yalnız ekonomi alanında değil eğitimden adalete kadar birçok konuda yapısal reformlara ihtiyacı bulunmaktadır.

Kaynakça

- Alp, Ali. (2001), “Bankacılık Krizleri ve Krize Karşı Politika Önerileri”, Yeni Türkiye Dergisi, Ekonomik Kriz Özel Sayısı I, Eylül-Ekim, 7 (41), s. 675.
- Eğilmez, Mahfi. (2012a), “Türkiye’de Ekonomi Politikası Uygulamaları”, <http://www.mahfiegilmez.com/2012/05/turkiyede-ekonomi-politikas-uygulamalar.html>, (Erişim tarihi: 25.06.2015).
- Eğilmez, Mahfi. (2012b), “Nedir Bu Yapısal Reformlar”, <http://www.mahfiegilmez.com/2012/01/nedir-bu-yapsal-reformlar.html>, (Erişim tarihi: 25.06.2015).
- Erdem, Vahit. (2001), “Türkiye’de Ekonomik Krizler”, Yeni Türkiye Dergisi, 7 (41), s. 11.
- İyibozkurt, E. (2001), “Türkiye’nin Ekonomik Krizi ve Çözüm”, Yeni Türkiye Dergisi, 7 (41), s. 289.
- Kirmanoğlu, H., Arıkboğa, A. (2003), “Türkiye’de Kamu Borç Servisinin Bütçe içi Etkileri:1950-2001”, XVIII.Türkiye Maliye Sempozyumu: Türkiye’de Kamu Borçlanması, Kıbrıs.
- Morgil, Orhan. (1999), “Türk Ekonomisindeki Gelişmeler ve Uygulanan Para ve Maliye Politikaları”, Yeni Türkiye Dergisi, Türk Ekonomisi Özel Sayısı I, Mayıs-Haziran, 27, s. 157.
- Parasız, İlker. (1995), Kriz Ekonomisi (Hiper Enflasyon ve Yüksek Enflasyonla Mücadelede Ünlü İstikrar Politikaları ve 5 Nisan 1994 Kararları), Bursa, Ezgi Kitabevi.
- Sadıklar, Tayyar. (2001), “Türkiye’deki Son 20 Yılın Ekonomik Krizleri Konusunda Bir Değerlendirme”, Yeni Türkiye Dergisi, 7 (41), s. 35.
- Şahinöz, A. (2002), “Türkiye-AB İlişkilerinde Neredeyiz?”, İktisat- İşletme ve Finans Dergisi, Temmuz, 17 (196), s. 13-44.
- Uras, Güngör. (2014), “En Büyük 10’a Girecektik En Kırılgan 5’teyiz”, <http://www.milliyet.com.tr/en-buyuk-10-a-girecektik-en/ekonomi/ydetay/1821057/default.html>, (Erişim tarihi: 13.01.2014).
- Yüceol, Hüseyin. (2014), “Türkiye Ekonomisi Üzerine Genel Bir Değerlendirme 2014 Yılı ve Sonrası”, Toprak İşveren Sendikası Dergisi, 103, s. 8-11.

